

TRANSZILVÁNIA

HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT

Emlékezés Czárán Gyulára.

Házsongárdi „Deckavár”-amban nyári este Czárán Gyula vihar-lámpájának fénye mellett emlékezek . . .

Lelkem a multba néz vissza . . .

Egymást kergeti sok szép bihori emlék — már csak emlék harminc év óta.

Felsóhajtok — ajkamról elröppen a szó: *Czárán Gyula, hol vagy?! . . .*

És ime egy villanás, megjelcnik előttem egy angyal és szól: Czárán Gyula nagyon jól van, most — hogy nyár van — kiránduláson van a

Bihorban. Vele van Gábor és Simion is. Csak az imént sütötték el a mozsárágyút egy szirt fokán: megérkeztek jóbarátai.

Osszerezzenek. Cikázó villám fényvillanása utáni mennydörgésnek köszönöm e boldog pillanat varázsát . . .

Tovább kergetik az emlékek lelkemben egymást . . . Átélem sok-sok, szép kirándulásunkat. Eljutok az utolsóig.

Hallom a Jád (Jad) vize zúgását . . .

Nem, az áldott nyári eső zuhog . . .

Mintha csillagokat látnék, amint kitekintek az ablakon . . .

Nem, az éj komor, sötét — a szemeim csillognak lepergő könny-cseppjeimtől . . .

Ez áldott könnycseppeken át látlak Czárán Gyula! Látom a

Bihor-t járó csapatodat: dr. Szádeczky Gyula, Lészai Ferenc, Hangai Oktáv, dr. Szádeczky Lajos, dr. Moldován Gergely, Böhm Mihály, dr. Gámán József, Gámán Dezső, dr. Márki Sándor, Melicskó Frigyes, br. Mannsberg Sándor — együtt vagytok, mentek Czárán után a nagy turista apostol nyomdokain.

Milyen kevesen vagyunk, akik még veletek jártunk, akiket Te vezettél el Czárán Gyula a Bihor tündérvilágába.

En egyiküktől sem búcsuztam el, nem is búcsuzom — mert tudom, hogy velük még találkozom.

Czárán Gyula örömtüzet fog gyújtani, ha mind ott leszünk.

Még rendezünk mi kirándulásokat, sokkal szebbeket, boldogabban, mint itten rendeztünk. Sokkal könnyebben fogjuk ott járni a hegyeket és a völgyeket, mert nem lesz előttünk se magasság, se mélység, ott körülvesz mindnyájunkat a krisztusi szeretet és az isteni dicsőség.

Id. Hirschfeld Sándor.

A Munte Mic-ről a Retezátra.

Különös, szinte romantikus hangzása van turisták előtt a *Retezat*-nak, — és méltán. Ősi vadon ez, alig érintve a civilizáció szelétől, a jégkorszakbeli glecserektől vájt katlanokkal, felhőkbe burkolozó szirtekkel, amelyekben megcsörren a kavics az elsuhanó zergék nyomán, egymásra torlódott sziklatuskók végnélküli, sívár tömegeivel, embertől alig járt rengetegjeivel, amelyekben farkas, vaddisznó, medve tanyázik. Az égbolt színeit csillogtató tengerszemekkel, a völgyeknek, réteknek, havasi lápoknak remek f órájával, amelynek színpompája, szépsége felülmulja képzeletvilágunkat.

A Retezat hegycsoportja nincs még kényelmes kirándulások részére hozzáférhetővé téve. Turista út, útjelzés, menedékház kevés van itt; s mikor hetedmagammal egyesületünk bánáti osztályának tagjaival egy meleg júliusi napon nekiindultunk, úgy fel voltunk készülve a 8 napos útra élelemmel, ruhával, sátorral, stb., akárcsak egy expedícióra. Útnaknak vázlatos útja:

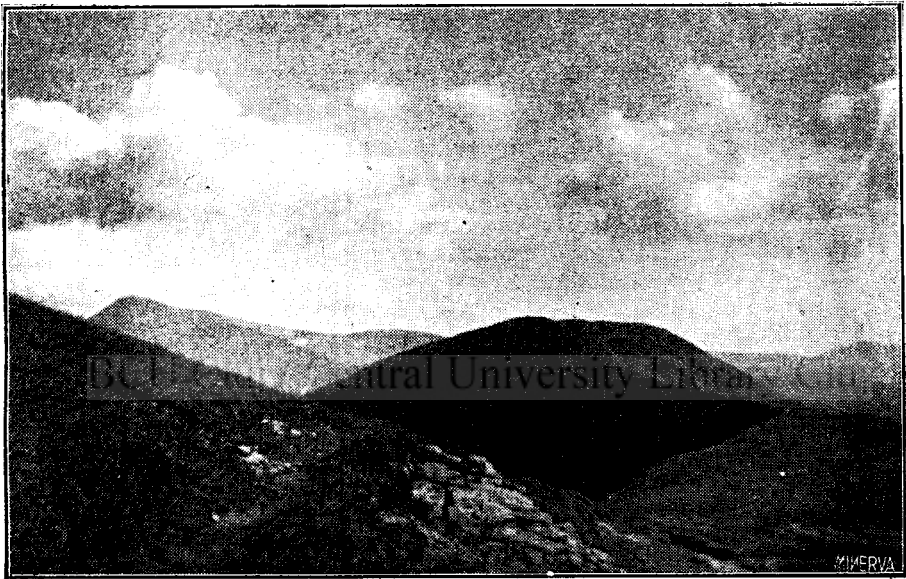
Caransebeşig vasúton; innen szeke-
ren Zerneşti, Ruen, Turnu falvakon át Borló (Borlo) községig. Tovább: gyalog a Munte Mic menházaihoz; a Ţarcu csúcsra; le a Riul Seş völgybe; a Gugu-Bran gerincén át Gura Apiba. Azután Gura Zlata — Zenoaga tó — Bucura tó — Curmătura nyereg — Pietrile völgy — Sarmizegetuza vasútállomásig, a kirándulásunk végállomásáig.

A szokatlanul kedvező időjárás folytán pontosan betarthattuk a programot; ebben nagy része van annak is, hogy tehermentesen gyalogoltunk, miután eléggé súlyos hátizsákjaink hordozására, mindjárt az elején, Borló (Borlo) községben, két lovat béreltünk. Könnyedén, jó kedvvel kapaszkodtunk felfelé a *Munte Mic* leágazó gerincén, bár útnak jórésze letarolt erdőn, karsztosodó területen vezetett s a tűző napsütésben alaposan megizzadtunk. A délutáni órákban fent vagyunk a menházaknál, 1500 m. magasságban. A téli sportok legszebbike, a sízés, hozta dívatba a „Munte“-t, miután a hó sokáig megmarad az 1800 m. magasságra emelkedő, enyhe lejtőjű hegyháton. Jó „porhó“ idején százával siklanak a havon a sí-sport hívei, túlnyomórészt a Timişoara. Őt turistaház áll jelenleg itt, a hatodik épülőben van, amelyek teljesen kielégíthetik turista igényeinket. Az első házat a katonaság építtette, 6—8 évvel ezelőtt; az utolsó kettőt pedig tavaly, a Timişoarai villanyosművek: ezek közül az egyik a Brădişor, egyszerűbb turistaház; a másik a „Bella Vista“ modern szálló, teljes kényelemmel berendezve (parkett, hideg-meleg folyóvíz, központi fűtés, villany, telefon, rádió és jó konyha). Félve lépkedtünk szöges bakancsainkkal a szőnyegen, mikor a szállót megtekintettük.

Alkonyat beköszöntével, az elsötétülő égboltból hatalmas kereszt világit le ránk: ugyancsak a villanyművek által, a közeli sziklára épített 25 m. magas keresztnek reflektorokkal megvilágított képe.

A Brădişorban való éjjeli pihenő után keltünk útra a délre nyúló gerincen, a 2910 m. magas Ţarcu felé. Irtás szélén haladunk jó darabon, majd a Şeroni hegy vén bükkfái között lépdelünk a reggeli napsütésben. Az angol parkszerű tisztások üde zöldjében érezzük a közeli havasok friss leheletét.

Elvezetés séta következik fenyők között, azután meg törpe boróka bokrok festői csoportjai gyönyörködtetnek. A Băile Herculane felé vezető út elágazása tájékán levő forrásnál pihenünk meg, aztán még két órai kapaszkodóval, ebédidő táján, a Tarcu 2100 m. magas lapos tetejére érkezünk fel. Itt-ott még hófoltok jelzik, hogy a hóhatár tájékán járunk. Enyhe lejtésű hegypúp jelzi a legmagasabb pontot, tetején a háromszögelési állvánnyal. Gyönyörködünk az elibénk táruló nagyszerű képben; felsorakoznak a messziterjedő látóhatáron a déli hegylánc előőrsei: a Gugu, Morariu, Bran, távolabb a Borescu és a Retezat, délkeletről kelet felé huzódva. Eszakketletnek a Căleanu, a

Ösvény a Tarcu felé. (Tarcu balra hátul.)

Simonsitz felv.

Matania. További útunk a Tarcu főgerincén halad, 4–5 km-t; a Cracu Sajulnál egy délfelé menő gerincre térünk és megkerülve a Salatruc csúcsát, leereszkedünk a Riul Șes völgybe. A völgy felső részén levő, eléggé elhanyagolt állapotban levő vadászház volt az aznapi végcélunk. Az ösvény nem mindenütt ismerhető fel errefelé s bár a térkép és iránytű segítségével a derült időben jól lehetett tájékozódni, igénybe vettük néhányszor a pásztorok útbaigazításait, hogy elkerüljük a bozótos területen való útkeresés fáradsalmait. E ház a völgynek egy kiszélesedésében épült, azon a tájékon, ahol a Guguról jövő csermely két másik kisebb patakkaal egyesült, körülbelül 300 m. tengerszín feletti magasságban.

Alig lehetne szebb havasi képet elképzelnünk, mint amelyik vadászházikónk elé tárul. Évszázados fenyők állnak őrseget előttünk a csörgedező patak partján, amelynek csobogása beszédként hangzik hozzánk. A Természet nyelve szól itten; évmilliókról mesél. Ennyi idő kellett,

míg ez a mély völgy, a vizek munkája folytán bevéssődött a sziklákba. Szemben velünk zöldelő hegyoldal világít le ránk a lenyugvó Nap utolsó sugaraiban.

A szokásos szalonnasütés után elkészítettük fekvőhelyünket fenyő-lombból. A háztető részein bekukucskálnak az égbolt csillagai, amikor nyugodni férünk. Az ajtónyílás előtt, — az ajtót már régebben eltűzelhetette valaki, — elhaló máglyánknak utolsó lángnyelvei, kis tüzes zászlócskáként libegnek a sötétben. Messze távolságban nincs rajtunk kívül élő lény; ide nem jut el a mi városunk zaja, a mi életünk taposó malmanak lármája. Mintha szorítókapcsok alól szabadultunk volna fel. Megülte lelkünket a vadonnak fenséges nyugalma!

(Folytatása következik.)

Uajda Ernő.

Jibou és környéke,

Természetjárók által kevéssé ismert területre akarom felhívni a figyelmet:

Jibou és környékére.

Jibout *br. Kemény Zsigmond* *A két Wesselényi-ről* írott gyönyörű történelmi jellemrajzában: „tündérbáju és zord emlékű”-nek nevezi.

Valóban tündérbáju, ha szép fekvését, a gyönyörű Wesselényi-kastélyt, annak hatalmas parkját nézzük, de zord emlékű, ha lelki szemünk előtt megelevenedik a múlt: látjuk Rákóczi és az 1849-es idők nagy útközeteit, melyek itt folytak le.

A község régi. Első adat róla 1387-ből van, mikor „Zsibótheleke” néven említi egy oklevél.

Virágkorát a község a nagy *br. Wesselényi Miklós* alatt érte el, akit szépen jellemez *br. Kemény Zsigmond* idézett tanulmányában: „mint gyermek csoda, mint ifju hasonlíthatatlan, mint férfi csak kitűnő” volt.

Sohasem volt még a múltban a jobbágyságnak olyan megértő barátja, mint ő, aki azt írta jobbágyaitól: „nincs egy kalász búzám, melyre a pergelő nap heve az ő verejtékjét ne száraztottá volna”.

Azt a viszonyt, amely Wesselényi és a nép között volt, gyönyörűen öntötte ércbe Fadrusz János Wesselényi szobrában.

A nagy Wesselényi építtette 1790 után a képen bemutatott gyönyörű, késő barokk-stílusú kastélyt, melyet a birtok mostani, minden szépért és nemesért lelkesedő tulajdonosa, *gr. Teleki Béla*, szeretettel vett gondjaiba.

Divatkülönlegességek

kabát-kosztüm és ruhaszövetekben új modern szövések és színek raktárra érkeztek.

Heller & Molnár divatárufháza

Cluj, Calea Reg. Ferdinand 15.

A nagy Wesselényi a kastély parkjában nyugszik külön sirban, a mellette levő sirboltban a család többi tagjai pihennek.

A természetjáró, ha gr. Teleki Béla engedélyével megtekintette a kastélyt és gyönyörű parkját, a környék szép kiránduló-helyeit veszi sorra.

Átkel Rona községnél csónakkal a Someş-en, a part mellett kibukkanó mészkösziklák kitűnő forrásvizével megtölti kulacsát és elindul a *Rákóczi-hegyre*.

A Wesselényi—Teleki katély.

Dr. Balogh E. felv.

Ha érdeklik a Föld titkai, a nagy vízmosáson halad fel, hogy gyűjthesse a hajdani tengerben élt és a legszebb példányokban itt található, arasznyi nagyságu Gryphaea Eszterháziinak nevezett nagy osztriga kövületeit, melyek uti-émléknek is nagyon kedvesek.

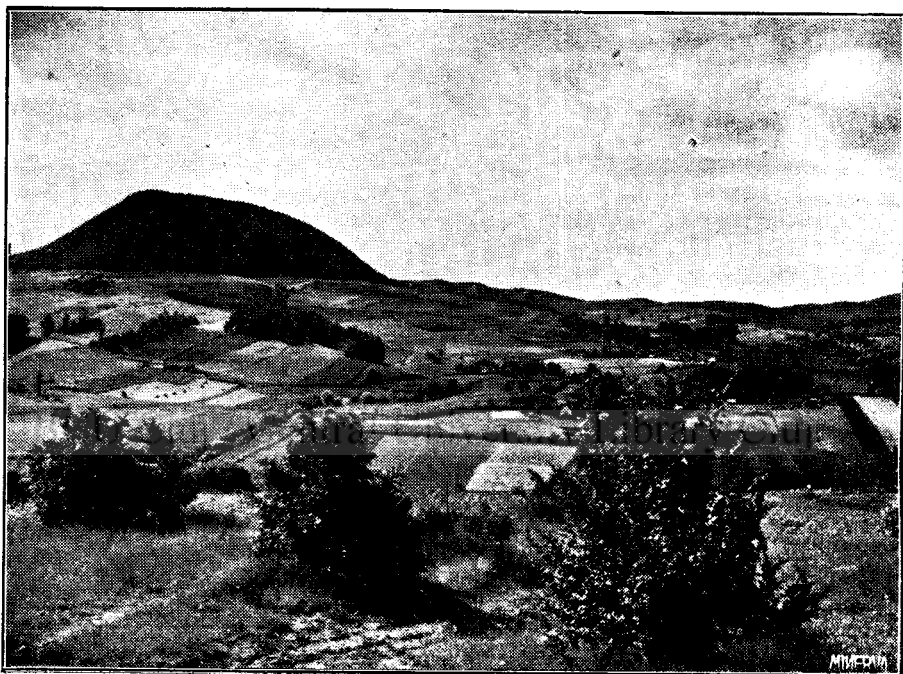
Élvezve a folyton szebbé váló kilátást, észre sem veszi, hogy 230 m. emelkedés után fenn van a 422 m. magas Rákóczi hegyen.

Ha sikerült szép, napsütéses időt kapnia, boldogan tekint körül a szép tájképen, nem mint II. Rákóczi Ferenc, mikor 1705 nov. 11-én a labanc Rabutin vezére Herbeville elfoglalta a kurucok sáncait, innen tekintett szét tábora romjaira. Azóta nevezik Rákóczi hegynek.

Gyönyörű kilátás nyílik innen észak felé a kanyargó Someş széles völgyén, környező hegyein fel a szép Cikó-i (Tico) szorosig, dél felé az Egregy patak völgyére, köröskörül a szebbnél-szebb képet nyújtó dombokra-hegyekre, községekre.

Megjárhatja a természetjáró egy délutáni séta alatt az 558 m. magas háromszögellési pontot a hatalmas gipsz-bányás Tálás tetőt, melyről a Meszesre, a környékre egészen a Tordai Hasadékig terjedő kilátás szépségei mellett is megtapad tekintete az innen már csak 10 km. távolságra levő Mojgrád község felett emelkedő gyönyörű Magura nevű hegyen.

És nem tud ellenállani a kép igézetének. Megy, hogy megnéze a Magura hatalmas andezit kőbányáját, tetejéről — ahol a rómaiak előtt emberi letelepülés volt — élvezze amennyire az erdő megengedi a kilátást.

Mojgrád a Magurával

Dr. Balogh E. felv.

Majd leszállva onnan, a Magura mellett délkeletre levő Pometen megnézi a római északi Dácia központjának *Porolissum*-nak kiásott vármaradványait és a tőle nyugatra levő gerincen, — képünk közepén Mojgrád felett látható részen — *Porolissum* polgári lakossága amfiteatrumanak, házainak romjait. Itt, ha szerencsés, szép római emlékeket is gyűjthet. Sétálhat itt a sok részében még ma is hatalmas kőlapokkal fedett római műúton, mely Hunedoara megyei Sarmisegetusától Potaissan (Turda), Napocan (Cluj) eddig vezetett volt.

(Folytatása következik.)

Dr. Tulogy János.

A ponyászkai Zsigmond menedékház.

A Ponyászkai Zsigmond laknak EKE menedékház céljaira való használhatóságát Ponyászka tulajdonosainak, a Bibel családnak köszönhetjük. A Bibel család jelenlegi feje Bibel János műépítész, ruszlicai márványbánya tulajdonosa, az ő megszokott bőkezűségével ingyen bocsájtotta rendelkezésünkre e kedves hajlékot. Az ő nemes támogatásáért mindnyájunk szívében legnagyobb hálával vagyunk eltelve.

A mi menedékházunk e célra kiválóan alkalmas helyen az őserdők mélyében fekszik.

Ponyászka a kőkorszakban már lakott hely volt, mert a fűrész melletti ház alapozásánál két darab kőből készült baltát találtak, melyből egy a Timișoari múzeum, egy pedig a család birtokában van.

A völgyben volt mészkemence építésénél római pénzeket is találtak, melyek szintén a Timișoari múzeumba kerültek.

A múlt század elején azonban lakatlan vadon volt e völgy s azt körülbelől 75 év előtt a vidékünkön jól ismert oravítai vállalkozó a boldog emlékü Bibel János műépítész tárta fel, — ki többek között a remek Steierdorf—Bozovicsi útát, valamint a stájerlaki templomot is építette.

Ő bérelte az itt elterülő kincstári erdőket s létesítette a kitermelt rönkök feldolgozására a jelenlegi faraktár helyén állott fűrésztelepet, s vizierő céljaira a kuszkei völgyzárógátát. A munkásházak a fűrészüzem bezűntetésével s nagyrészt az 1912. évi árvíz alkalmával tönkre mentek.

A Bibel családnak a természet szépségeiért mindég rajongó tagjai hamar megszerették e kies völgyet s kijöttek nyaralni a fűrésztelepre. A család növekedésével és a vendégszerető házat gyakran fölkereső jó barátok és tisztelők nagy számáért a fűrésztelep lakóháza rövidesen szűknek bizonyult s azért 1876-ban Bibel úr megépítette a gyönyörű János-lakot, s megvetette alapját annak a nagyszerű kultúrának, melynek fejlesztése finom lelkű és igazi magyar nagyasszony erélyességű feleségének született Fülep Juliának jutott osztályrészül.

Rövidesen a János-lak is szűknek bizonyult. 1879-ben megépült, főleg az előkelő vendégek részére a Zsigmond-lak, s később családja tagjai részére még több nyaraló.

A Zsigmond-lak tulajdonképen a család régi jó barátjának Ormos Zsigmond Timiși főispánnak tiszteletére épült, ki minden évben néhány hetet itt töltött.

Zsigmond-lak falai sokat mesélhetnének. Minden évben megfordult itt a Bánát lelelkesebb turistája Petheő János kir. tanácsos, póstaigazgató a Délvidéki Kárpát-egylet alapítója, azonkívül még sok kiváló ember töltött e házban felejthetetlenül kedves napokat; élvezte a kultúra által még hatásosabban érvényesülő természeti szépségeket.

A természet rajongóinak szellemével vannak tehát telítve e falak, s őszintén kívánom, hogy mindazon túristák — kik itt fognak enyhülést keresni — érezzék az elődök szellemét s járja át lelküket a természeti szépségek nyújtotta lélekemelő érzés, hogy így közelebb jutva az Istenhez igazabb és a felebaráti szeretetet teljesen átérző emberekké nemesüljenek.

Az izvorai menház avatása.

Ez év június 28-án tartotta egyesületünk Baia-Marei
 „Gutin” osztálya az Izvorán épített új menedékházának avatását. Lélek-
 emelő ünnepség volt, méltó ahhoz a sok áldozathoz és nehéz akadályo-
 kat leküzdő törhetetlen kitartáshoz, mellyel az osztály és annak vezető-
 sége karöltve a nemes célt nemcsak szóval pártoló barátainak támoga-
 tásával, a turistaság szép eszméjének egy új, gyönyörű templomot emelt.

Az ünnepséget Dr. Brândușan Victor gör. kat. püspöki titkár,
 Karácsonyi János róm. kat. teológiai tanár és ifj. Rédey Károly evang.
 lelkész által tartott istentisztelet vezette be. Ezek után Dr. Bohățiel
 Ioan, egyesületünk „Gutin” osztályának tiszteletbeli elnöke tartotta az
 avatóbeszédet, kegyeletes szavakkal adózván a nemrég elhunyt Havas
 János elnök emlékének. Utána Dr. Jacob Emil Baia-Marei

főjegyző a város nevében köszöntötte egyesületünket a város szempont-
 jából is értékes és minden pártfogásra érdemes alkotásáért. „Gutin”
 osztályunk részéről Dr. Földes István üdvözölte a közönséget és ismer-
 tette a menház építésének történetét. Majd Bilțiu Traian a
 Sighetí Touring Club, Dr. Szöllősy Tibor a szigeti osztályunk és Dr.
 Balogh Ernő egyesületünk központja nevében mondtak üdvözlő be-
 szédet. Végre Mezey Elemérnek befejező szavai után Dr. Iacob Emil
 alkalmi énekkara a királyhimnusszal zárta be a hivatalos ünnepséget.

Az ünnepélyen résztvevő 300—400 főnyi közönségnek bizonyára
 maradandó kedves emléke lesz ez a verőfényes vasárnap, a szép nagy
 menházzal koronázott gyönyörű kis tisztás a csalogánydaltól hangos
 fenyvesben, turista testvéreink meleg vendéglátása bizonyosan szerte
 viszi hírét a turisták eme új és kényelmes otthonának, melyre egyesü-
 letünk „Gutin” osztálya méltán büszke lehet. A gondterhes fáradozás
 és lelkes áldozat, mely létrehozta, nem lesz hiábavaló. Szerencsés fek-
 vése, melynélfogva természeti szépségekben rendkívül változatos vidék
 központjába esik, mely a si-sport részére is minden tekintetben kedvező
 terepet nyújt, nagy és szép jövőt biztosít számára. B. E.

Naponta friss húsneműek és
 hentesáruk a legjobb minőség-
 ben kaphatók olcsó árak mellett

Török Árpád

mészáros és hentes üzletében

Cluj

Calea Regele Ferdinand 104.

—☐☐☐ Telefon 546. ☐☐☐—

Minden-
 nemű turista-
 felszerelési
 cikket a leg-
 olcsóbban és
 legnagyobb
 választékban
 vásárolhat

Havranek.^{nél}
 Oradea, Bulv. Reg. Ferd. 12.

A MÚZEUM KÖZLEMÉNYEI

Gyűjtsünk helyneveket!

Mindenki, de a természetjáró igazán tapasztalhatja, hogy a falusi és a városi ember egyaránt használ bizonyos neveket, amelyek a belső terület vagy a határ egyes részeire, tehát bizonyos *hely*-re vonatkoznak. Számítalan helyen találkozhatik ilyenféle nevekkal, mint pl. Alszeg-utca, Hidelve, Fapiac, Nagypatak, Pisztrángos, Hidegbükk, Fellegvár, Setétvölgy, Hódostó, Erőshegy, Ördögös, Borjómál stb. Az ilyenféle neveket általában *helynevek*-nek, vagy amennyiben a *határ* részeire vonatkoznak, *határnevek*-nek hívjuk. Az emberek igen nagy része érdeklődés nélkül, értetlenül megy el a nevek mellett. Ha a mindennapi nyelvhasználatban alkalmazza is őket, legtöbbször eszébe sem jut gondolkozni azok eredete vagy jelentése felett. Pedig ezek a gondolkodás nélkül használt nevek nagyon sokszor olyan régi emlékeket őriznek, amelyek már bizonytalán bárkit is érdekelnének közülünk.

Se szeri, se száma azoknak a tanulságoknak, amelyeket a gondolkozó természetjáró, a faluja és városa multjával törődő ember számára ezek a figyelembe se vett mostoha gyermekek, a *helynevek* nyújtanak. Azonban a mindennapos és mindnyájunk számára szóló pillanatnyi érdekességen túl a tudomány számára is megbecsülhetetlen kincset jelentenek ezek a nevek. A történetíró történeti mozzanatokra, a társadalomkutató település- és társadalom-történeti jelenségekre kaphat felvilágosítást a helynevek titkos beszédjéből. A nyelvész régi, kiveszett vagy jelentés és alakja változtatott szavakat, ismeretlen tájszókat fedezhet fel bennök. A földrajztudós útmutatások alapján a határban lefolyó földrajztörténeti változásokat, a folyóvizek és tavak kiszáradását, az irtások terjedése nyomán az erdők kipusztulását állapíthatja meg; a növény- és állatvilág kutatója sokszor a vidékről már eltűnt állatfajok egykori itteni életét mutathatja ki.

A helynevekkel való komoly foglalkozás tehát amellet, hogy érdekes feladat, egyszersmind egyik legfontosabb tudományos feladat is. A futó kirándulások nem alkalmasak ugyan a helynevek komoly gyűjtésre, de talán akad természetjáró olvasóink között olyan is, aki hosszabb időt tölt egy-egy helyen és így bensőségesebben foglalkozhatik a helynévgyűjtés fontos kérdésével. Elsősorban tehát falura kerülő vagy városi kirándulóink, de aztán a falusi értelmiségtől (pap, tanító, teológus, tanítójelölt, diák, földbirtokos stb.) várhatjuk a helynévanyag gazdagítását. Ebből a munkából mindenki nagyon csekély fáradsá-

Turisták!

Sizők!

BAERING sportárú megbízható és jó!

Vásárlásoknál keressük ezt a márkát!

sággal kiveheti részét. A napfényes nyári időszak, a hosszú, falun gyakran „unalmas“ őszi és téli napok időűző, gondfelejtő szórakozásaként ajánlható a helynévgyűjtés mindenkinek. A természetjáró közelebbi ismeretségbe kerül azzal a földdel, amelyet addig csak lába taposott és csak szeme ölelt magához; a pap bensőségesebb viszonyt teremt maga és a föld között, amelynek népével együtt él le talán egy egész életet; a tanító anyagot szerez a földrajz, történelem és más tárgy tanításához; a földbirtokos esetleg meglátja azokat a kérlelhetetlen természeti, társadalmi és gazdasági erőket, amelyeknek egy-egy hely jelenlegi képének kialakításában rész jutott és így tovább.

Azonban mivel a tudomány számára akarunk mintegy nyersanyagot összehordani, a helynév-anyag összegyűjtésében bizonyos módszert kell követnünk. Itt alább néhány általános utasítást adok arra nézve, hogy miképpen járulhatunk hozzá mindannyian erőinkhez képest szűkebb hazánk helynévanyagának összegyűjtéséhez.

1. Mindig a legjobban ismert település, saját falunk vagy városunk helyneveinek összegyűjtését tűzzük ki első feladatul.

2. Külön jelezzük az egy politikai község határában előforduló helyneveket és ne gyűjtsük őket innen-onnan kikapkodva.

3. A belső terület (utcák, közök, terek, falurészek, átmenő folyók, vizek, kútak stb.) nevét éppen úgy le kell jegyeznünk, mint a határ-részek (hegyek, völgyek, patakok, oldalak, szakadások, erdők, szántók, kaszálók, szőlők stb.) nevét.

4. Nemsak a főhelyneveket jegyezzük le, hanem a helynév egész családját is. Tehát pl. a *Rózsahegy* helynév mellett le kell jegyezni a *Rózsahegy ódala*, — *kúttya*, — *teteje*, — *lapossa*, — *úttya*, — *vögye*, — *réttye*, — *vápája*. — illetőleg a *Nagy-, Kis-, Alsó-, Felső- és Középsőrózsahegy* nevet, meg minden helyjelölésre használt társát is.

5. Mint a fennebbi példából látható, hangzás szerint (fonetikusan) kell lejegyezni a helyneveket. Vigyázni kell arra, hogy úgy rögzítsük meg őket, amint azokat a nép kiejti. Tehát *Sziépvögyet*, *Küjespadot*, *Kövesdombot*, *Tallót*, *Küszürüpatákat*, *Tekéntöt*, *Dellöt*, *Verőfint* stb. írjunk és ne Szépvölgy, Kövespad, Kövesdomb, Tarló, Köszürüpaták, Tekintő, Déllő meg Verőfény alakot!

6. Minden helynevet, még az ú. n. nyomdafestéket nem tűrőket is fel kell jegyezni.

Jeleznünk kell rövidített alakban a hely minőségét, illetőleg azt, hogy mire használja a kérdéses helyrajzi tényezőt a lakosság. A gazdálkodás jelzésénél ilyenféle rövidítéseket alkalmazzunk következetesen: e. = erdő, m. = mező, k. = kaszáló, p. = patak, m. = mocsár, stb.

TURISTAJELVÉNYEK

Az E. K. E.-nek gyopárdíszes csinos jelvényei, hasonló kerékpár zászlócskák és arcképes CFR turistaigazolványok a tagok részére hivatalos időben az irodában kaphatók. Kirándulások alkalmával az egyesületi jelvények viselését kérjük.

8. Jelezzük azt is, hogy ha a területen valamilyen őskori vagy más történeti emléket találtak. A találó, kutató, ásató neve, a találás vagy ásítás ideje, körülményei, a falált vagy ásatótt tárgyak jelenlegi helye, a lelet irodalmi feldolgozása (folyóirat, könyv) szintén jelzendő.

9. Ismertetni kell a helyhez füződő népi szokást, mondát vagy babonát.

10. Kísérletet kell tenni a népnyelv ismerete alapján a helynév jelentésének, eredetének megállapítására. (Ez aránylag ritkán eredményes kísérlet.) A népi magyarázatot, bármennyire is valószínűtlen, szintén le kell jegyeznünk.

11. A gyűjtést minél több személlyel való érintkezés útján kell végeznünk, de minden esetben le kell jegyeznünk azoknak nevét, társadalmi állását és életkorát, akik a gyűjtésben segédkeztek.

12. Gyűjtésünk akkor lesz igazán értékes, ha minden helynevet számmal látunk el, és ezeket a számokat egy, a határról vagy a belső területről készített térképvázlat ama helyeire írjuk, amelyekre a kérdéses helynév vonatkozik,

Legjobb minden helynevet külön nyolcad- vagy negyedív papírra írunk, és aztán betűsorba rakva, falvanként külön kell kezelnünk a gyűjteményt.

Ezek azok az irányelvek, amelyeknek szem előtt tartása tudományos értelemben is értékes gyűjtőmunkát jelent. Kívánatos volna az, hogy minél többen igyekezzenek olvasóink közül a szülőföldismeretben az első lépést éppen a számunkra legjobban megközelíthető és legbensőségesebben megismerhető települési egység helyneveinek összegyűjtése révén megtenni.

Dr. Szabó T. Attila.

Turista barátok!

Turista, sí, sport, valamint bármínő férfi ruhákat jól és olcsón készít

Petkes szabósága

Cluj, P. Unirii 22. szám.

FOTÓCIKKEK!

Legnagyobb választékban,

TELEFON: 267.

FOTÓ-LABORATÓRIUM!

KOVÁTS P. FIAI

fényképészeti szaküzletében

CLUJ, PIATA UNIRII No. 8.

A TERMÉSZETJÁRÁS ISKOLÁJA.

A magashegység veszélyei.

Azok a szerencsétlenségek, melyek az utóbbi években magas hegységeinkben a természetjárókat érték, készítették arra, hogy ezzel a kérdéssel foglalkozzák.

A mi kétevezéseink még nyári napon is megkövetelhetik az áldozatot a vigyázatlan természetjáró részéről, annál inkább az őszi, téli, tavaszi évszakban, amikor sízőink, sőt gyalogosaink is egyre többen keresik fel az új szépségeket nyújtó magas hegyeinket.

Hogy kerülhetjük el a szerencsétlenségeket?

Magas-hegységbe ne induljon lehetőleg egyedül a természetjáró. Legjobb ha hárman, legfeljebb négyen vannak együtt és képességük lehetőleg egyforma.

A felszerelés tökéletes legyen. Még mindig lehet találkozni a mi hegyeinkben 2000 méteren felül félcípős, hosszunadrágos, esernyős *kirándulókkal*. El lehet gondolni, milyen elméleti és gyakorlati tudással indulnak el ezek — és még megváltás rájuk nézve, ha jól felszerelt, edzett, tapasztalt természetjárókkal találkoznak, akik őket gondjaikba veszik.

A felszerelésben első a jó hegymászó bakkancs és viharkabát — esetleg lesziszatható posztókalap, vagy télen meleg sisapka. A derékon rögzíthető hátizsákban legyen tartalék melegruha, hálósák, könnyű pokróc mindenkinek és az egész csoportot befogadó könnyű mosetig-batísztt sátor (Zeltsack), vagy ami még jobb, több lapból összerakható erős, viharálló sátor teljes felszereléssel. Ezen kívül jégcsákány, hegymászó kötél, pár faliszeg, csapógyűrű, ha nem is akarunk sziklamászást végezni, esetleges mentési munkálatoknál nélkülözhetetlenek. Kéreges havon a hágóvas nélkülözhetetlen. Térkép, iránytű, jelzősíp, gyógyszerdoboz, zseb-villanylámpa tartalék elemmel, gyorsfőző-teáskészlet, élelem, egészsétsék ki felszerelésünket.

Csak így felszerelve a vészjel tudásával szabad a hegyek közé indulni, különösen olyan helyen, ahol nincsenek sűrűn a menedékházak.

* * *

A természetjárót fenyegető veszélyeket két csoportba oszthatjuk.

Az első csoportba tartoznak a *tárgyi* (objektív) *veszélyek*. Szokták pozitív veszélynek is nevezni. Ezek azok, amelyeknek az alapoka a természetben van.

A második csoportba az *alanyi* (szubjektív) *veszélyeket* sorozzuk — helytelenül szokták *negatív-veszélynek* (!) is nevezni. Ezek oka a természetjáróban van. Gyenge elméleti, vagy gyakorlati tudása, gondatlansága, elbizakodottsága, testi gyengesége és annak következményei (szédülés, kimerültség, ritkán még a

hegyibetegség is előfordul nálunk is), az alkohol, a tárgyi veszélyek észre nem vevése, lekicsinylése, tökéletlen felszerelés, rekord hajhászás, olyan útra vállalkozás, melyre nincs meg a képessége az illetőnek — okozhatnak szerencsétlenséget.

A tárgyi veszélyek leküzdése nehezebb.

Az időjárás veszélyei, leereszkedő köd, közeledő vihar elől józan megfontoltsággal menekülni. Ha mégis utólért fenn a magas hegységben, ha hófúvásba, ködbe, felhőbe jutottunk, utólért az éj sötétje, hogy alig lehet pár lépésre látni — ilyenkor különösen nehéz területen a lezuhanás veszélyét kell elkerülnünk. Tehát minél előbb megállapodni, ha lehet sátrat verni, sziklaeresz alá húzódni, hálósákba bujni, télen minden meleg ruhát felvenni, teát főzni — *de aludni nem szabad*. Alkohol fogyasztása tilos. Hegycsúcson a villámcsapás is fenyegethet viharban, ezért minden fémtárgyat messze tegyünk el magunktól.

Síutúakon nehéz területen *gyakorlott sízők* a hegymászőkötéllal összekötik magukat kettőssével. Elöl halad a jobb síző. Ködben, hóviharban nagyon lassan haladni. Ilyenkor megbecsülhetetlen értékű az előre elkészített Bilgeri-féle útvo-nal-vázlat, amelyen az indulás helyétől a célig megközelítő idő-, méter- pontos-sággal, az útirányszög változásaival fel van tüntetve az egész útvonal.

Havas oldalakon, hogy lavina keletkezését elkerülhessük, több méter távol-ságra, különböző magasságban, esetleg — nagyon lavina-veszélyes helyen — egyenként piros lavina-zsinórral megyünk át.

Hegyperemeken vigyázni kell a hófúvás túlnyúló részének veszélyes voltára.

Igazi természetjáró, nem fog a gyopárból — mely védett növényünk is — sem más virágból nagy csokrot szedni a havasokon, legfeljebb egy-egy szá-lat a turakönyvébe emlékül. Tehát nem kalandozik el veszélyes sziklamászásra, pár szál virágért.

Azonban minden természetjáró a magas-hegységben kerülhet olyan helyre, ahol — hogy a lezuhanás veszélyét elkerülje — tisztában kell lennie a szikla-mászás legelemibb gyakorlati szabályaival. Ezt kötélbiztosítás mellett fokozato-san nehezebb területen végzett gyakorlatozás által kell elsajátítani.

Elég gyakran okozhat bajt kőhullás (kőlavina). A kőhullásos helyet elt-árulja a sok szabálytalan szegletes törmelék a sziklafal alján, a gyakori kőhullás-jelző út. Különösen hóborította hegyeken gyakoriak a kőhullások, mikor a meg-olvadó hó lé jéggé fagyva este naplementekor és ismét megolvadva különösen napkeltekor kora délelőtt okozhat kőhullást. Kőhullást okozhatnak még legelő állatok, elől menő társunk is.

Kőhullásos helyen fokozott óvatossággal kell haladni, a megmozdult követ lehetőleg meg kell állítani, az előlmenő figyelmeztesse az utána jövőket a fe-nyegető veszedelemre.

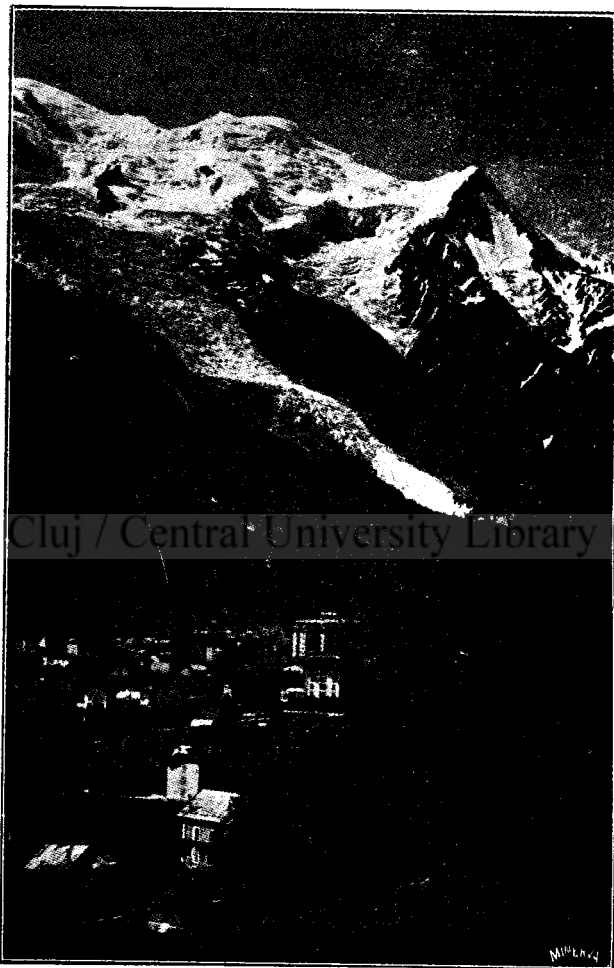
A mentési munkálatokról a következő számban.

(Folytatása következik.)

Dr. Tulogdy János.

Egy nevezetes évforduló.

E sorok írója — egy, az elmúlt télen az Alpokról tartott előadásában — részletesen ismertette azt a küzdelmet, melynek eredménye a 4810 m. magas *Mont Blanc* (olv. Mon Blan = Fehér hegy) első megmászása volt 1786 augusztus 8-án, 150 évvel napjaink előtt.

Chamonix a Mont Blanc-nál,

Saussure (olv. Szosszür) a genfi egyetem földtan tanára 1760—1761-ben Chamonixban járt. A Mont Blanc megmászására irányult eredménytelen kísérletek hatása alatt (közülök megemlíthető a magyar Tiszay Viktor és társai kísérlete 1775-ből) díjat tűzött ki első megmászására.

Gyönyörűen írta *dr. Jankovich Marcell*, hogy e tettevel »a fehér paradicsom kapuját nyitotta meg a Napba néző embernek«. 1786 június 30-án történt.

Jaques Balmat (olv. Zsák Bálmá), a 24 éves chamonixi kristálykereső, fenn holyongott a Mont Blanc végtelen jégmezőin — kereste a csúcsra vezető utat. Lejövet három felfelé tartó chamonixi vezetővel találkozott, akiket szintén csábított a kitűzött díj. Visszatért. Velük tartott. Azok megtorpantak, Balmat — amint *Longfellow* írja:

Már éjbe sülyedt az orom,
Egy ifjú ment az Alpokon,
Útját a hóba, jégbe rója,
De messzire leng lobogója:
Excelsior!

— megközelítette 200 m.-re a csúcst. A Mont Blanc titkát megfejtette.

Michel Gabriel Paccard klastrom orvost hívta. 1786 augusztus 7-én elindultak és 8-án délután már a Mont Blanc csúcsán lengette a Paccard botjára kötött zsebkendőt a szél.

Lenn Chamonixban távcsővel figyelték őket; tomboló üdvrivalgás zúgott végig Chamonix-n, mert házról-házra járt a hír: *megvan hódítva a Mont Blanc!*

Szárdínia királya nemességet adományozott Balmatnak, neve: *Jaques Balmat du Mont Blanc* lett.

Balmat megnyitotta a hegymászások, a turistaság történetének klasz-szikus korát.

Balmat 1787-ben még Saussure 17 tagú kutató társaságát vezette fel a Mont Blanc-ra, mely úttörő éghajlati megfigyeléseket végzett.

A Rocher des Bosses-on (olv. Rossé dé Boss = Púpos sziklák) 4365 m. magasan 1890-ben felépült a Vallot-megfigyelőállomás.

Pierre Jansen csillagász megfigyelőállomásának a Mont Blanc tetején 1893-ban volt a felszentelése. A 300 tonnás ház Párisban épült, 800 darabban szállították fel a béna aggastyán Jansen felügyelete alatt, aki szánon, mankóra és társaira támaszkodva vitette fel magát, hogy a felszentelésen ott lehessen.

Bár ezt kétszer is újjáépítették, mert a Mont Blanc tetejének örökké mozgó, kb. 40 m. vastag jege tönkretette, ma is ott hever romokban a Dome-jégár haván.

De áll lejjebb a sziklára épített *Vallot*-megfigyelőállomás.

A Mont Blanc a tudomány hajléka lett.

Dr. Tulogy János.

A Mount Everest ismét győzött! *Hugh Rattledge* és kilenc kiváló társa, akik az 1933-as kutató útján is résztvettek, március 20-án indultak el a Darjeling melletti Kalimpongból. Május első felében eljutottak a Rongbuk jégárnál levő kiindulási pontra. A legtökéletesebb felszereléssel (rádió adó- és vevő-készüléket is vittek magukkal) előretörő élcsoporthoz 7500 m. magasan mély hó, monzun állta útját. Kénytelenek voltak visszatérni. *Harris* és *Shipton* tettek még egy további kísérletet az előrenyomulásra, de majdnem áldozatául estek egy óriás hóomlásnak.

A kutató út résztvevőit ez újabb sikertelenség arról győzte meg, hogy erről az oldaláról a Mount Everest megközelíthetetlen. A nyugati oldalán fogják megkísérelni a feljutást.

A tibeti kormány azonban állítólag csak másfél év múlva ad engedélyt újabb próbálkozására.

— Visszamegyünk és győzni fogunk! — Ezzel búcsúzott *Rattledge* a *hegyek Hegyétől.*

T. J.

ADAT A HAZAI TURISTASÁG TÖRTÉNETÉHEZ

A Meziádi Czárán-barlang felfedezése.

Legismertebb, leglátogatottabb, a legszebbnek és legnagyobbnak tartott barlangunk a *Meziádi Czárán-barlang*.

Felfedezésére vonatkozólag a *Vasárnapi Ujság* 1859. évfolyamának 14. számában a 161. oldalon *A meziádi barlang* című K. T. jelzésű cikkben a következőket olvassuk.

„Múlt évben a cs. kir. telegkönyvi hivatalnokok által helyszíni munkálataik alkalmával észlelvén, ugyancsak ők megszemléltek és dicsőréttel elhalmozták, így aztán a múlt évben a nemzeti múzeum kiküldöttei, Frivaldszky urak, bővebb vizsgálat alá vették, s habár egész terjedelmében mintegy 6—7 órai idő alatt meg nem is szemlélhették, mindamellett már a tapasztaltakra kijelentették, hogy csepegőköví alakzatai szebbek az aggteleki barlangéinál.”

Az ismeretlen cikkíró megemlíti, hogy a nép már régóta tud a barlangról, de végigmenni rajta nem mertek. Ő kikutatta pár ág kivételével „hol leereszkedésre kötél kellett volna” és összes nagyobb barlangjainknál — melyeket mind bejárt — szebbnek tartja. A cikkhez Müller Dániel két jó képét is mellékelte a barlangról.

Az ismertetés végén a következőket írja: „Múlt év augusztus 31-én Belényes város úri egyénei, szép hölgyek kíséretében mintegy 18-an szekeren egy ünnepélyes látogatást tettek a barlangba s ez alkalommal három vallásfelekezeti lelkész urak által, számos falusilakós jelenlétében a barlang „Erzsébet barlang”-nak kereszteltetett.”

Íme, az első „monstre” meziádi tura, az első „meziádi-bál”, az első testvéri szeretettel megrendezett barlangi ünnepély, barlangkeresztelő leírása. Utána 70 esztendővel 1930 június 8-án volt a barlang igazi keresztelője, a Czárán Gyula emléktábla leleplezése, amióta ez a barlang is hirdeti örökre a mi nagy turistánk Czárán Gyula emlékét.

Dr. Tulogy János.

A Genciana-virág legendája.

Azon néphiedelmek, amelyek regék, vagy legendák alakjában terjedtek el, nem ritkán a virágokkal is vonatkozásban állnak és a népképzelet szájhagyományainak a költői megnyilatkozásai.

Igy a Tárnicis illetőleg a Genciana-val kapcsolatban is fennmaradt egy vallásos vonatkozású legenda, mely szerint, tudniillik Mária, Jézus Krisztus boldogságos anyja egy izben meredek magas hegyre ment volna fel, de a nehéz úton elfáradva az ott tenyésző Genciana bokrok ágaiba kapaszkodott.

És íme, a legenda szerint, itt mutatkozott a csoda, amennyiben betlehemi Mária a Megváltónak anyja keze nyomán a növény mindenütt hosszában kivirágzott, ahol csak a szent asszony azt megérintette.

Talán a Mária-kékszín elnevezése is onnan ered, hogy a Genciana virágja is kék színben ragyog, sőt esetleg annak a gyógyhatása is a Máriával foglalkozó legendának a folyamánya, mely a közismert gyógynövényt szent kegyelettel övezi. Im hol a titka annak, hogy ezt a Mária virágját a turisták is szerencsét hozónak tartják.

M. Gy.

EGYESÜLETI ÉLET.

A KÖZPONT HIREI.

Merza Gyula jubileuma. *Merza Gyula* egyesületünk tiszteletbeli elnöke, tb. múzeumi igazgató, tb. főpénztáros, egyesületünknek legrégebb, alapításától legbuzgóbb tagja, négy évtizeden át főtisztviselője, a „Lépésmérők“ elnöke, f. évi szeptember 15-én a Bükkben ünnepelte szűkebb társaságában a Bükkbe való céltudatos járásának 60.,-ik évfordulóját ugyanoda tett 1047.,-ik kirándulásán a lépésmérő tanúsága szerint 10,000 kilométert téve meg.

Köztisztületnek és szeretetnek örvendő tb. Elnökünknek őszre tervezett a Bükkben való ünneplése a hirtelen rosszra fordult időjárás miatt egyelőre elmaradt.

Reméljük, hogy rövidesen alkalmunk nyílik tb. Elnök urat mindnyájunk szeretetének megnyilatkozásával ünnepelni.

Addig is kívánjuk, hogy az Isten sokáig éltesse egészségben, hogy még sokáig járhasa a Bükkerdőt, hogy nekünk, egyesületünknek sokáig legyen példát mutató zászlótartója.

Egyesületünk 45 éves fennállása alkalmával a májusi közgyűlés jegyzőkönyvi kivonattal köszöntötte legidősebb, leghüségesebb tagjainkat.

Erre *dr. Gyalui Farkastól*, aki az alakuló közgyűlésen jegyző, majd folyóiratunk szerkesztője volt, *dr. Ruzitska Béla* volt alelnökünktől, aki egyesületünknek alapításától tagja, *id. Hirschfeld Sándortól*, a Czárán gárdájának ma is fiatalosan kiránduló tagjától és *dr. Péter Béla* tb. elnökünktől kaptunk meleghangú köszönő sorokat.

Minden tagunknak lelkébe vésendő gondolatokat tartalmaznak *dr. Péter Béla* tb. elnök úr következő sorai: „*A turistaság az idealizmus gyakorló iskolája*“ és „*Aki egyszer a turistaság fenséges eszméjére felelküdt, nem hagyhatja el hűtlenül ezt a zászlót, mert a turistaság az idealizmust fejleszti az emberben.*“

Köszönjük legrégebb tagjainknak egyesületünkhöz való ragaszkodó szeretetét, kérjük *Őket*, hogy ez írásaikban is megnyilatkozó szeretettel őrködjének továbbra is egyesületünk jövője felett.

Az idei téli évszakban ismét megtartjuk előadásorozatunkat. Az előadásokat csütörtöki napokon egyesületi helyiségünk nagytermében fogjuk tartani. Az előadások idejéről és tárgyáról egyesületünkben és a napilapokból értesülhetnek tagjaink, a testvéregyesületek tagjai és a természetjárás iránt érdeklődők.

Vízmentes, vihar- és szélkabátok valamint minden-
nemű turista- és
sportöltönyök legolcsóbb beszerzési forrása, készen és méret után

RUBIN EUGEN
CLUJ, CALEA REGELE FERDINAND 29.

Az első előadást dr. Tulogdy János tartja a turistaság történetéről vetített képekkel november 5.-én és 12.-én. További előadók dr. Tavaszy Sándor, dr. Balogh Ernő és mások lesznek.

Vidéki osztályainkat kérjük, rendezzenek hasonlóképen ilyen előadás-sorozatot, esetleg vezetőképző tanfolyamot, mert a téli idő a legalkalmasabb az önművelésre, a továbbképzésre.

Bükk-i turista-házunkban október 11.-én — dacára a rosszra fordult időnek, — szépsikerű gulyás-napot tartottunk.

Bükk-i turista-házunkat kibővítjük, hogy a téli évszakban már az új gondnok a legteljesebb kényelemmel várhassa a Bükk-erdő szerelmeseit, a sízőket.

Tagjainkat figyelmeztetjük, hogy váltsák ki tagsági igazolványaikat és azt kirándulásaikra vigyék magukkal, mert menedékházainkban és viszonyossággal bíró testvéregyesületek menedékházaiban csak ennek felmutatása ellenében kaphatnak kedvezményt. A személyazonossági igazolványokat is mindig vigyék magukkal a kirándulásokra is, az esetleges igazoltatásokra gondolva,

Vidéki osztályok.

Turdai hasadéki Bors Mihály menedékházunk teljesen fel van szerelve, ahol ágyas szobák, közös hálóbélyeg, étel-italok, napi teljes ellátás nagyon jutányos áron kapható.

A szép őszi időben és télen új szépségeket feltáró hasadékra felhívjuk tagjaink, a társegyesületek, a természet szépsége iránt érdeklődők figyelmét. Különösen hangsúlyozzuk azt, hogy mivel a menház környéke kitűnő sí-terület, és mivel a menedékház télen is üzemben van, sí-tanfolyamok tartására, sí-kirándulások rendezésére is kiválóan alkalmas ez a hely.

A menedékház közös ebédlőtermében e sorok írója a hasadék és környéke természetrajzi és régészeti múzeumát rendezte be. A múzeumot tovább szándékozunk fejleszteni. Felkérjük tehát tagjainkat, e gondolat minden igaz barátját, hogy a hasadékra és környékére vonatkozó természetrajzi, vagy régészeti leleteket vagy a menház gondnokának, vagy turdai osztályunknak, vagy a központnak szolgáltatassák be.

Felkérjük vidéki osztályainkat, hogy hasonló múzeumot igyekezzenek menházaikban berendezni, mert azoknak igen nagy jelentőségük van.

Tavasszal a menedékház mellett a hasadék világhírű ritka növényeiből egy kis növénykertet is fogunk létesíteni és az útjelzést, — aminek elvégzését részben a rossz idő az idén megakadályozta — is elkészítjük, hogy ez a terület szépsége, ez, híréhez méltóan a természetjárók igazi minta-területe legyen.

Dr. Tulogdy János.

Pipere, háztartási és fényképészeti
cikkekben a legdúsabb raktár az

Emke Drogeriában
Cluj, Piața Unirii.

A TERMÉSZETJÁRÁS HIREI.

HAZAI HIREK.

A *Békás-szoros-on (Pasul Bicăz)* át teljen elkészült az út, melyet novembere elején adnak át a forgalomnak. Így a *Gyilkos tó (Lacul Ghilcos)* környéke a Regát felől is megközelíthető lesz, ami forgalmát meg fogja növelni.

A *SKV Secția București* a Bucegi csoportban a *Vârful cu Dor-on* menedékházat avatott október 25-én. Ugyanakkor ünnepelte a Jalomița völgyében a Bolboci-ház tíz éves fennállását.

A *SKV* a kis *Király-köv-ön (Piatra Craiului)* a Stina Zănoaga mellett menedékházat épít.

A *brasovi II. hegyivadász ezred* a *Piatra Mare* mellett a Garcsin-völgyben házat épít, melyet természetjárók is igénybe vehetnek.

* * *

A *TCR Secția Frăția Munteana* hirei a Patriá-ból:

A *TCR* az Omul-on levő menedékházat kibővítette.

A *TCR Secția Satu-Mare* Negrești mellett menedékházat épített.

A *SKV* a *Piatra Craiulon-on* menedékházat épített a Vlădușca nevű helyen.

A *SKV* a *Bălea tó* melletti menedékházat új épülettel bővítette.

A *TCR Secția Frăția Munteanu* Bihorban *Ponornál* körútát létesített.

A *Bucegi*-ben a Grupul Alpin „Brav” szeptemberben megkezdte a „Caraiman” menház építését.

A *TCR Secția Frăția Munteana* megkezdte a *Vlădeasa Poiana Frânturei* nevű helyén menház építését.

KÜLFÖLDI HIREK.

Nemzetközi Alpin Unió (UIAA) közgyűlését aug. 24—27. közt Genfben megtartotta. Beszámolót a következő számban hozunk róla.

A *Himalájában* a Ganges forrása körüli Garhwal—Himalájában van a 7816 m. magas *Nanda Devi* csúcs. Megmászására több kísérletet tettek már, — köztük Ruttledge is kétszer, de eredménytelenül. Julius végén sikerült Tilman vezetésével támadó kiváló Himalája kutatókból álló hegymászó csoportnak a csúcra feljutni.

Ma a *Nanda Devi* a föld legmagasabb megmászott hegycsúcsa.

A *Német Himalája-Alapítvány* Bauer Pál vezetésével hegymászókat küldött a 8120 m. magas *Nanga Parbat* megmászására, ahol 1934-ben a német hegymászók legjobbjai; Drexel, Merkl, Weltzenbach és Wieland hősi halált haltak.

A japánok is hegymászó csoportot küldtek a Himalájába.

Kerítgazdaság

havi folyóirat. — Előfizetési ára egy évre 200 lei.
Szerkeszti és kiadja: dr. Wass András.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Str. Băii 6.

A *Magas Tátrában* a Lomnici csúcsra (2634 m.) a csehek függővasutat építenek.

Az olaszok *Matterhornra* határozták el a függővasut építését.

Az északamerikai Pennsylvániában az 1600 m. magas *Mount Monnard*-ra mozgólépcsőt szereltek.

Amennyire örvendetes, hogy megnyílnak a nehezen hozzáférhető hegy-csúcsok a közönség előtt, annyival fájdalmasabb az, hogy ezzel vége ezen helyek régi varázsának.

T. J.

IRODALOM

Dr. Szádeczky-Kardoss Gyula boldogult tb. elnökünk életét. munkásságát ismertette *dr. Balogh Ernő* a *Múzeum* idei évfolyamának 1—16 oldalán.

Az *almási nagy barlangról*, *br. Orbán Balázs barlang*, száz év előtt 1836-ban jelent meg Fekete István leírása és még ma is jól használható térképe.

Valeriu Puşcariu: Un paradis du tourisme. La Transylvanie. 44 oldal, 18 kép, megjelent Bucureştiben.

Octavian Floca, O. Şuiga: Guidul jud. Hunedoara, Devan megjelent.

Kessler Hubert: Barlangok mélyén. Franklin kiadása, Budapest. Akit érdekel a barlang a titokzatos szépségeivel, a barlangkutatás jelentőségének minden térre kiterjedő tárgyalása és sok más barlang mellett Európa egyik legcsudálatosabb barlangjának az Aggteleki Baradla-Barlangjának a leírása, vegye meg ezt a 134 oldalas, 16 fényképpel díszített értékes könyvet. Könyvkereskedéseinkben kapható. Ára 120 lej.

T. J.

Elismerten leg-
szébb munka csak **Balázs Ernő** modernül berendezett
fotólaboratóriumában készül Cluj, Str. Memorandului 12.

Dúsan felszerelt raktár az összes fotócikkekben. Modern fotóműterem. Dísz tárgyak.

URSUS SÖRCSARNOK

A román. kath. püspökség borainak kizárólagos eladója. Kirándulásra borok 11 Leitől feljebb. **Elsőrangú buffet!**

CLUJ, PIAŢA UNIRII 19. - TELEFON 611. **Tulajdonos: Efrlich**

Vásároljon SPORTRUHÁT és TAKARÓT a

GROMEN & HERBERT S. A.

SIBIU és CIŞNĂDIEI posztógyárak **CLUJ**
Ierakatától, Calea Regele Ferdinand 13.